

สภาร่างรัฐธรรมนูญกับการร่างรัฐธรรมนูญ  
ตามแนวรัฐธรรมนูญนิยม

นางสาววลัยมาศ แก้วศรีชัย



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์  
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-804-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE CONSTITUTION DRAFTING ASSEMBLY AND THE CONSTITUTION  
DRAFTING UNDER CONSTITUTIONALISM**



**Miss Walimas Kaewsornchai**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Laws**

**Department of Law  
Graduate School**

**Chulalongkorn University**


**Academic year 1998**

**ISBN 974-331-804-6**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาร่างรัฐธรรมนูญกับการร่างรัฐธรรมนูญตามแนวรัฐธรรมนูญนิยม  
โดย นางสาววลัยมาศ แก้วศรีชัย  
ภาควิชา นิติศาสตร์  
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

---


บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น  
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต


  
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

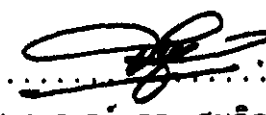
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

  
..... ประธานกรรมการ  
(ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ)

  
..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสภาวะวงศ์)

  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ)

  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์)

วลัยมาศ แก้วศรีชัย : สภาร่างรัฐธรรมนูญกับการร่างรัฐธรรมนูญตามแนวรัฐธรรมนูญนิยม

The Constitution Drafting Assembly and the Constitution drafting under Constitutionalism

อ. ที่ปรึกษา : ศ. ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 325 หน้า. ISBN 974-331-804-8

ในรัฐเสรีประชาธิปไตย แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) ในฐานะที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการจำกัดการใช้อำนาจรัฐ ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศทั้งหลายเหล่านั้น มีรัฐธรรมนูญที่สามารถจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ตลอดจนองค์กรทางการเมืองต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และมีความชอบธรรม อันนำมาซึ่งระบอบรัฐธรรมนูญที่มีความมั่นคงได้ แต่สำหรับในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า การจัดทำรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีที่มาจากวิธีการยกร่างรัฐธรรมนูญ ที่ได้เกิดจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนการยกร่างรัฐธรรมนูญ อย่างเป็นระบบ ได้เป็นสาเหตุสำคัญซึ่งทำให้แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม ไม่อาจสถาปนาขึ้นในระบอบรัฐธรรมนูญไทย ได้อย่างสมบูรณ์ และเป็นผลให้รัฐธรรมนูญซึ่งเคยมีการบังคับใช้ในจำนวนมากถึง 15 ฉบับ ตลอดช่วงระยะเวลา 80 กว่าปี ที่ผ่านมา ไม่อาจแก้ไขปัญหาของระบบการเมืองไทยได้

อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งองค์กรพิเศษ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ ในรูปแบบของ "สภาร่างรัฐธรรมนูญ" โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช 2539 ภายใต้องค์ประกอบและกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญในสาระสำคัญที่แตกต่างไปจากการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญในชุดอื่นใด และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้วยวิธีการยกร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดแนวทางในการยกร่างรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาของระบบการเมืองไทย และวิเคราะห์หามาตรการและกลไกในการแก้ไขปัญหาวี้อย่างเป็นระบบ ได้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ร่างรัฐธรรมนูญ ที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้น ซึ่งต่อมาได้รับการประกาศและมีผลบังคับใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีเนื้อหาและหลักการในสาระสำคัญที่สอดคล้องกับแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมมากกว่าที่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับใด รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงเปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นสำคัญ ในการสถาปนาแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมให้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์และถาวรในระบอบรัฐธรรมนูญไทย อันจะเป็นผลให้ประเทศไทยได้มีระบบการปกครอง ที่มีความชอบธรรมและมีประสิทธิภาพ ดังเช่นนานาอารยประเทศ.

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์  
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์  
ปีการศึกษา.....2541

ลายมือชื่อนิติกร.....วลัยมาศ แก้วศรีชัย  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ช. ๒๕.  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....-

## CB70864 : MAJOR LAW  
KEY WORD: CONSTITUTION / CONSTITUTIONALISM / CONSTITUTION OF THE KINGDOM OF THAILAND  
THE CONSTITUTION DRAFTING ASSEMBLY  
WALAIMAS KAEWSORNCHAI : THE CONSTITUTION DRAFTING ASSEMBLY AND THE CONSTITUTION  
DRAFTING UNDER CONSTITUTIONALISM. THESIS ADVISOR : PROF. BORWORNSAK UWANNO.  
Ph.D. 325 pp. ISBN 974-331-804-6

In many democratic States, the Constitutionalism is a fundamental concept for drafting and interpreting the Constitution so as to secure rights and liberties of individuals from an abuse of power. The Constitution of those States are therefore systematic, effective, and justifiable because, under Constitutionalism concept, the relationships between the State, people and political organizations are imposed with regards to rights and liberties of individuals and functions of the States. In Thailand, however, it appears from the result of the research that even though Thailand, along the past 60 years, had 15 Constitutions, but many problems in Thai political system are standstill. This is because those Constitutions had been drafted without regards to problems of the Thai political in all aspects. It could therefore be said that the Constitutionalism never been established completely in Thailand.

It is nevertheless noticeable that the new Constitution drafted by the "Constitution Drafting Assembly," the special organization established to drafting of the new Constitution under the Constitution of the Kingdom of Thailand as amended by the Constitution of the Kingdom of Thailand (No. 6), B.E. 2539 is quite different from the past Constitutions in essence, especially in rules and for making the draft Constitution. The Constitution Drafting Assembly firstly did collect all problems of Thai political system and, then, analyst the measure to overcome those problems systematically. This is the reason why an essence of the draft Constitution which had been proclaimed to be the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 in 1997 comply with the Constitutionalism concept more than its forerunners. It could therefore be said that the Constitutionalism concept is established firstly in Thailand in the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 and rights liberties of individuals shall be effectively and completely secured as that of people in any other democratic countries since then.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์  
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์  
ปีการศึกษา.....2541

ลายมือชื่อนิติ.....วณิชมาศ แก้วศรีชัย  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....



## กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความสำเร็จลุล่วงของการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และชี้แนะแนวทางในการเขียนวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้โอกาสผู้เขียนได้มีประสบการณ์ครั้งสำคัญในชีวิต ในการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งต่อมาได้รับการประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในฐานะเป็นผู้ช่วยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ อันเป็นที่มาและเป็นสาเหตุประการสำคัญ ซึ่งทำให้ผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้นได้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกาวงศ์ รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำอันทรงคุณค่าต่อผู้เขียนในการจัดทำ และแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างดีเยี่ยม และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ อาจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ และอาจารย์มานิตย์ จุมปา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาแต่เริ่มแรก ทั้งนี้ เนื่องจากทุนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ บางส่วนได้รับมาจากทุนผู้ช่วยวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา คุณป้า และคุณยาย ที่ได้มอบทั้งความรัก กำลังใจ และการสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด และขอขอบคุณเพื่อนๆ และพี่ๆ ทุกคนที่ต่างก็เป็นกำลังใจให้กันและกันโดยเสมอมา รวมถึงบุคคลทุกคนซึ่งได้ให้กำลังใจ และความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่ผู้เขียน ซึ่งอาจมิได้รับการกล่าวถึงไว้ โดยเฉพาะเจาะจง ณ ที่นี้ได้ทั้งหมด และท้ายที่สุด ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณทกัลย์ คุปต์ กาญจนากุล ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนอย่างเต็มที่ในทุกๆ ด้าน นับแต่วันแรกเข้าศึกษา และยังคงมีอยู่เช่นเดิมในวันสำเร็จการศึกษา ณ สถาบันการศึกษาอันมีเกียรติและทรงคุณค่าแห่งนี้.

วัลย์มาศ แก้วศรชัย

เมษายน 2542

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
กิตติกรรมประกาศ .....	ฉ
สารบัญ .....	ช
<b>บทที่</b>	
<b>1 บทนำ .....</b>	<b>1</b>
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา .....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา .....	7
1.3 ขอบเขตของการศึกษา .....	8
1.4 สมมติฐาน .....	8
1.5 วิธีการศึกษา .....	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	9
<b>2 แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญนิยม</b>	
<b>2.1 รัฐธรรมนูญนิยมในฐานะที่เป็นหลักการพื้นฐาน</b>	
<b>ในการจัดทำรัฐธรรมนูญของรัฐสมัยใหม่ .....</b>	<b>10</b>
2.1.1 ความหมายของรัฐธรรมนูญนิยม .....	11
2.1.2 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม .....	14
2.1.3 หลักการสำคัญของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม .....	20
<b>2.2 แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในต่างประเทศ .....</b>	<b>22</b>
2.2.1 การร่างรัฐธรรมนูญตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในต่างประเทศ	22
2.2.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา .....	23
2.2.1.2 ประเทศฝรั่งเศส .....	34
2.2.1.3 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน .....	43
2.2.2 การจัดทำและการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ	
ตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในต่างประเทศ .....	54
2.2.2.1 ประเทศญี่ปุ่น .....	55
2.2.2.2 ประเทศเกาหลีใต้ .....	61

	หน้า
<b>3 การนำแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมมาใช้ในการร่างรัฐธรรมนูญในประเทศไทย</b>	<b>65</b>
3.1 ความพยายามในการนำแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมมาใช้ในการร่างรัฐธรรมนูญ .....	65
3.1.1 รัฐธรรมนูญที่มีแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมน้อย .....	66
3.1.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ..	66
3.1.1.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 ..	70
3.1.2 รัฐธรรมนูญที่มีแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมมาก .....	76
3.1.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517	76
3.1.2.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521	82
3.1.2.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 .....	87
3.2 สภาพปัญหาทางการเมือง อันเป็นสาเหตุสำคัญของการร่างรัฐธรรมนูญ โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในปี พ.ศ. 2539 .....	93
3.2.1 การขาดหลักประกันในสิทธิและเสรีภาพที่มีความครอบคลุมและบังคับใช้ได้จริง .....	94
3.2.2 การทุจริตคอร์รัปชันของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ .....	101
3.2.3 ระบบการเมืองและสถาบันทางการเมืองขาดความสุจริต เสถียรภาพ และประสิทธิภาพ .....	107
<b>4 ความเป็นมาของสภาร่างรัฐธรรมนูญ</b>	<b>116</b>
4.1 แนวความคิดในการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ .....	116
4.1.1 ข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย .....	116
4.1.1.1 ข้อเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 .....	117
4.1.1.2 ข้อเสนอกรอบความคิดหลักในการเรียบเรียงบทบัญญัติร่างรัฐธรรมนูญตามแนวรัฐธรรมนูญนิยม	120
4.1.2 ข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ .....	125



4.1.3	ข้อเสนอของคณะกรรมการมาธิการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 ให้มีการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ . . . . .	132
4.2	สภาร่างรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2539 มาตรา 211 . . . . .	138
4.2.1	องค์ประกอบและการดำเนินงานของสภาร่างรัฐธรรมนูญ . . . . .	139
4.2.2	วิธีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญของสภาร่างรัฐธรรมนูญ . . . . .	142
<b>5</b>	<b>วิเคราะห์หลักรัฐธรรมนูญนิยมของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : สิทธิและเสรีภาพและการมีส่วนร่วม ทางการเมืองการปกครองของประชาชน . . . . .</b>	<b>148</b>
5.1	การรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน	148
5.1.1	การเพิ่มบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน . . . . .	151
5.1.1.1	สิทธิในฐานะที่เป็นมนุษย์หรือสิทธิมนุษยชน . . . . .	153
5.1.1.2	สิทธิของพลเมือง . . . . .	168
5.1.2	การสร้างมาตรการ และกลไกในการทำให้สิทธิและเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญมีผลบังคับได้จริงในทางปฏิบัติ . . . . .	176
5.1.3	การกำหนดให้การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ . . . . .	181
5.2	การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน . . . . .	183
5.2.1	การขยายสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ของประชาชน . . . . .	184
5.2.2	การกระจายอำนาจให้แก่การปกครองส่วนท้องถิ่น . . . . .	187
<b>6</b>	<b>วิเคราะห์หลักรัฐธรรมนูญนิยมของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540:การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ</b>	<b>193</b>
6.1	การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการใช้อำนาจรัฐ . . . . .	193
6.1.1	ศาลรัฐธรรมนูญ . . . . .	194
6.1.1.1	การจัดองค์กรของศาลรัฐธรรมนูญ . . . . .	194

	หน้า
6.1.1.2 เขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ .....	198
6.1.1.3 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ .....	205
6.1.2 ศาลปกครอง .....	207
6.1.2.1 การจัดองค์กรของศาลปกครอง .....	208
6.1.2.2 เขตอำนาจของศาลปกครอง .....	210
6.2 การตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในการใช้อำนาจรัฐ ....	212
6.2.1 ลักษณะการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ....	212
6.2.1.1 การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง .....	212
6.2.1.2 การตรวจสอบในกรณีผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริต ต่อตำแหน่งหน้าที่ .....	216
6.2.1.3 การตรวจสอบในกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติ .....	217
6.2.2 องค์กรและกระบวนการในการตรวจสอบทุจริต ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง .....	217
6.2.2.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ .....	217
6.2.2.2 การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงโดยวุฒิสภา ..	222
6.2.2.3 การดำเนินคดีอาญาในศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง .....	225
6.3 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ไม่เหมาะสม และก่อความเสียหายแก่ประชาชน .....	228
6.3.1 สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา .....	228
6.3.1.1 องค์กรประกอบของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ..	228
6.3.1.2 อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ..	229
6.3.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ .....	230
6.3.2.1 องค์กรประกอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ .....	230
6.3.2.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ .....	231

	หน้า
6.4 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทางการเงิน :	
คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน .....	233
6.4.1 การจัดองค์กรของสถาบันตรวจเงินแผ่นดิน .....	234
6.4.2 อำนาจหน้าที่ของสถาบันตรวจเงินแผ่นดิน .....	235
7 วิเคราะห์หลักรัฐธรรมนูญนิยมของรัฐธรรมนูญ	
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : มาตรการในการทำให้	
การใช้อำนาจรัฐสุจริต มีเสถียรภาพ และมีประสิทธิภาพ .....	237
7.1 มาตรการในการทำให้การใช้อำนาจรัฐสุจริตและมีความชอบธรรม .....	237
7.1.1 การทำให้การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง	
เป็นไปโดยสุจริตและมีความชอบธรรม .....	238
7.1.1.1 การปรับปรุงระบบเลือกตั้ง	
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งระบบ .....	238
7.1.1.1.1 การปรับปรุงระบบเลือกตั้งเป็น	
ระบบเลือกตั้งแบบผสม .....	238
7.1.1.1.2 การขยายการใช้สิทธิเลือกตั้ง .....	242
7.1.1.1.3 การปรับปรุงระบบเลือกตั้งกรณีอื่นๆ ..	245
7.1.1.2 การทำให้วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา	
มีความชอบธรรมยิ่งขึ้น .....	247
7.1.1.2.1 การได้มาซึ่งตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ..	248
7.1.1.2.2 อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา .....	251
7.1.1.3 การจัดตั้งองค์กรควบคุมการเลือกตั้งที่เป็นอิสระ	
และเป็นกลาง : คณะกรรมการการเลือกตั้ง .....	254
7.1.1.4 การปรับปรุงระบบพรรคการเมือง .....	259
7.1.1.4.1 การทำให้พรรคการเมืองจัดตั้งง่าย .....	260
7.1.1.4.2 การทำให้พรรคการเมืองมีระบบบริหาร	
ที่เป็นประชาธิปไตย .....	260
7.1.1.4.3 การกำหนดให้รัฐต้องให้	
เงินอุดหนุนพรรคการเมือง .....	263
7.1.1.4.4 การควบคุมการเงิน	
ของพรรคการเมือง .....	263

7.1.2	การทำให้การใช้อำนาจรัฐภายหลังการเข้าสู่ตำแหน่ง ทางการเมืองเป็นไปโดยสุจริต .....	264
7.1.2.1	การสร้างระบบตรวจสอบการใช้อำนาจ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้โดยเฉพาะ .....	264
7.1.2.2	วิธีการอื่นๆ .....	266
7.2	มาตรการในการทำให้การใช้อำนาจรัฐมีเสถียรภาพ และมีประสิทธิภาพ .	272
7.2.1	การทำให้การใช้อำนาจของฝ่ายบริหารมีเสถียรภาพ และมีประสิทธิภาพ .....	272
7.2.1.1	การเสริมสร้างระบบพรรคการเมือง ให้มีความเข้มแข็ง .....	273
7.2.1.2	การเพิ่มภาวะความเป็นผู้นำให้กับนายกรัฐมนตรี .	277
7.2.1.3	การห้ามรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรในเวลาเดียวกัน .....	282
7.2.1.4	วิธีการอื่นๆ .....	285
7.2.2	การทำให้การใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติมีประสิทธิภาพ ...	291
7.2.2.1	การปรับปรุงการดำเนินงานในทางนิติบัญญัติ .....	291
7.2.2.1.1	การวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสมัยประชุม ของรัฐสภา .....	291
7.2.2.1.2	การกำหนดให้การเสนอร่างกฎหมายโดย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กระทำได้โดยง่าย .....	293
7.2.2.1.3	การกำหนดให้คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ ร้องขอต่อรัฐสภาให้พิจารณาร่างกฎหมายที่ รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ ...	293
7.2.2.2	การปรับปรุงการดำเนินงานในการควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน .....	294
7.2.2.2.1	การกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามสด นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี .....	294
7.2.2.2.2	การทำให้การดำเนินงานของ คณะกรรมการการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ..	295
7.2.2.2.3	การปรับปรุงกระบวนการขอเปิด อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ .....	296

8 บทสรุป.....	299
รายการอ้างอิง.....	310
ภาคผนวก.....	319
ภาคผนวก ก.....	320
ภาคผนวก ข.....	324
ประวัติผู้เขียน.....	325



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย